
I. CZĘŚĆ OPISOWA

1. Podstawy formalno - prawne i merytoryczne

- Umowa z Zamkiem Królewskim w Warszawie-Muzeum z 11.06.2015 r.
- Uzgodnienie z Zamkiem Królewskim w Warszawie-Muzeum z 28.08.2015 r.
- Uzgodnienia z Biurem Stołecznego Konserwatora Zabytków
- Materiały archiwalne dotyczące konstrukcji Wieży Grodzkiej

2. Zarys historyczny

- Początki Zamku Królewskiego sięgają XIV w. Zamek wzniesiony był przez książąt mazowieckich na ich własną siedzibę i miejsce obradowania sejmu. Wieża Grodzka powstała w pierwszej połowie XIV wieku i od tego czasu nie uległa żadnym przebudowom. W 1549 r. od południa otrzymała aneks, a w latach 1569 – 1570 przybudówka mieszcząca „studnię” uległa częściowej rozbiórce w związku z podpiwniczeniem południowej części Domu Dużego.
- Z historii najnowszej należy wspomnieć okres II Wojny Światowej, podczas której Zamek Królewski w Warszawie uległ całkowitemu zniszczeniu, najpierw podczas kampanii wrześniowej w wyniku artyleryjskich i lotniczych bombardowań, później na skutek niemieckich konfiskat i grabieży. Ostatecznie po upadku Powstania Warszawskiego pozostałości budowli zostały wysadzone przez Niemców. Ocalały jedynie piwnice, dolna część Wieży Grodzkiej, fragmenty Biblioteki Królewskiej i Arkad Kubickiego.
- W latach 1971 – 1984 Zamek Królewski został odbudowany wykorzystując tysiące fragmentów kamieniarki okiennej, rzeźb elewacyjnych, kominków, które z największym pietyzmem zostały wmontowane w odbudowane mury Zamku. Wieża Grodzka otrzymała zwieńczenie w kształcie kopuły z wieżyczką. Konstrukcję nośną kopuły wykonano w żelbecie, na której posadowiono drewniany szkielet kopuły i wieżyczki zwieńczającej. Pokrycie kopuły wykonano z blachy miedzianej na poszyciu z desek gr. 3,8cm. Gzymsy wykonano z piaskowca „białego”.

3. Stan istniejący

- Konstrukcja Wieży Grodzkiej wraz z przybudówką od momentu jej odbudowy nie uległa zmianie. Stan techniczny jest bardzo dobry. Problem stanowi organizacja spływu wody opadowej z Wieży Grodzkiej i kopuły przybudówki. Strumienie wody deszczowej spływające z kopuły po stronie wschodniej i zachodniej znacząco nawilżają ściany przybudówki i Wieży Grodzkiej, na skutek czego następuje sukcesywne zamakanie ścian zewnętrznych a wewnątrz pomieszczeń Wieży powstają zawilgocenia i wykwit na ścianach i stropach. Na załączonych zdjęciach widać miejsca, które ulegają nawilżaniu i erozji.

3.1 Warunki gruntowo-wodne

Na podstawie informacji uzyskanych od Inwestora warunki gruntowo – wodne w okolicy Wieży Grodzkiej są zróżnicowane. W części zachodniej wieży odkryto podwyższony poziom wody gruntowej spowodowany brakiem drenażu. W części wschodniej, na placu Pałacu „Pod Blachą”, wody gruntowe i opadowe są przyjmowane przez wykonaną sieć drenarsko-kanalizacyjną.

3.2 Infrastruktura techniczna

- kanalizacja sanitarna – w ulicy Grodzkiej
Wody opadowe - odprowadzenie do sieci drenarsko-kanalizacyjnej

3.3 Wpływ inwestycji na środowisko

Wpływ inwestycji na środowisko mieści się w ramach zamierzonych przekształceń tego rejonu Warszawy i nie wykracza poza granice działki.

3.4 Informacja i dane o charakterze i cechach istniejących i przewidywanych zagrożeń dla środowiska oraz higieny i zdrowia użytkowników przedmiotowego obiektu

Prace remontowe na dachu przybudówki Wieży Grodzkiej nie będą stanowiły zagrożenia dla środowiska oraz higieny i zdrowia jej użytkowników oraz otoczenia w zakresie zgodnym z przepisami odrębnymi. Wykonanie prac remontowych nie stanowi również zagrożenia dla terenów sąsiednich. Wprowadzone zmiany nie zmienią naturalnego spływu wód opadowych. Z powierzchni utwardzonych wody opadowe będą odprowadzane jak dotychczas – do sieci kanalizacyjnej oraz na powierzchnie zielone terenu objętego opracowaniem.

3.5 Informacja o ochronie terenu będącego przedmiotem opracowania.

Teren, na którym znajduje się Przybudówka Wieży Grodzkiej jest objęty działaniem Stołecznego Konserwatora Zabytków.

4. Projekt odprowadzenia wody opadowej z kopuły przybudówki Wieży Grodzkiej

4.1 Koncepcja organizacji odprowadzenia wody opadowej

- Uwzględniając wytyczne Inwestora i Stołecznego Konserwatora Zabytków projektant przewidział wykonanie rynny z trzech stron kopuły i dwie rury spustowe w narożnikach wschodnim i zachodnim przybudówki. Żeby nie szpeciła krawędzi daszku pulpitu kopuły rynna została umieszczona z lekkim cofnięciem od krawędzi i ukryta poniżej poziomu płaszczyzny daszku. Projekt zakłada modernizację dolnej części daszku pulpitu z zachowaniem istniejącej blachy patynowanej.
- Ingerencji podlega dolna część daszku. Blachę o szerokości pasma ok.30cm, należy odciąć ręcznie nożycami. Odcięta blacha zostanie wykorzystana po zamontowaniu rynny jako maskownica zgodnie z detalem w części rysunkowej projektu. Woda deszczowa z rynny trafia do koszy, rur spustowych Ø80mm, przez wpusty z rewizjami posadzkowymi i przykanalikami podziemnymi o śr.160mm na głębokości ok. 1,2m do istniejących studzienek. W części zachodniej włączamy się do studzienki chłonnej w okolicy przypory, w części wschodniej - do studzienki drenażowej oddalonej o 10m na południe od wieży.

4.2 Kolejność wykonania robót budowlanych

Roboty dachowe:

- odciąć ręcznie nożycami pasmo blachy o szerokości ok.30cm,
- zdemontować drewniane poszycie na odsłoniętej części daszku,
- skrócić odsłonięte krokwie zgodnie z rysunkiem rzutu,
- zadeskować czoło uciętych krokwi,

- odtworzyć izolację przeciwwodną na gzymsie z wywinięciem na deskowanie,
- przymocować płytę OSB wodoodporną do górnej płaszczyzny gzymsu na kołkach rozporowych PCV, rozstaw kołków co 30 cm „na mijankę”,
- przymocować wsporniki miedziane pod rynny i maskownicę,
- zamontować rynny i kosze,
- założyć maskownicę z odciętej blachy patynowanej i siatkę nadrynnową,

Roboty kanalizacji deszczowej:

- zamontować rury spustowe rynien,
  - wykonać przykanaliki od rur spustowych rynien do studzienki chłonnej w okolicy przypory (część zachodnia) oraz do studzienki drenażowej oddalonej o 10m na południe od wieży (część wschodnia),
  - połączyć rury spustowe rynien z przykanalikami kanalizacji deszczowej za pomocą wpustów rynnowych.

4.3 Podstawowe dane techniczne, obliczenia

Obliczenia ilości wód opadowych

Dane:

- Powierzchnia dachu zbierającego wody opadowe – 55 m²,
- Średni kąt nachylenia połaci dachowych – 48°,
- Średnioroczna wysokość opadów dla m. St. Warszawy -530mm,
- Prawdopodobieństwo wystąpienia deszczu 20% (c= 5lat),
- Czas trwania deszczu 15min,
- Miarodajne natężenie deszczu 211 l/s * ha (model Bogdanowicz-Stachy),
- Współczynnik spływu dla powierzchni dachu – 0,95.

$$Q = q * \Psi * F \text{ [l/s]},$$

gdzie:

Q – ilość wód opadowych [l/s],

q – miarodajne natężenie deszczu [l/s * ha],

Ψ – współczynnik spływu charakterystyczny dla danego rodzaju zlewni [-],

F – powierzchnia zlewni [ha].

$$Q = 211 \times 0,95 \times 0,0055 = 1,1 \text{ [l/s]},$$

Obliczenia przepustowości rur spustowych rynien na podstawie równania Wyly'ego-Eatona (norma EN 12056-3:2000)

Dane:

- Ilość wody deszczowej do odprowadzenia 1 rurą spustową – 0,55 l/s,
- Średnica zewnętrzna rur spustowych rynien – 80mm,
- Średnica wewnętrzna rur spustowych rynien – 78,6mm,
- Chropowatość rury miedzianej -0,25mm,
- Stopień wypełnienia rury -0,33.

$$Q_{RWP} = 2,5 * 10^{-4} * k_b^{-0,167} * d^{2,667} * f^{1,667} \text{ [l/s]}$$

gdzie:

Q_{RWP} – przepustowość rury spustowej [l/s],

k_b – chropowatość rury [mm],

d – wewnętrzna średnica rury spustowej [mm],

f – stopień wypełnienia, zdefiniowany jako względna część przekroju poprzecznego wypełnionego wodą [-].

$$Q_{RWP} = 2,5 * 10^{-4} * 0,25^{-0,167} * 78,6^{2,667} * 0,33^{1,667} = 5,63 \text{ [l/s]},$$
$$5,63 \text{ l/s} > 0,55 \text{ l/s}$$

Zatem przepustowość rur spustowych rynien Ø80 wystarczająca.

Przykanaliki kanalizacji deszczowej

Projektowana kanalizacja będzie odprowadzać wody opadowe z dachu kopuły przybudówki i częściowo z dachu Wieży Grodzkiej do istniejącego układu kanalizacji deszczowej placu Pałacu pod Blachą.

Do odprowadzenia wód opadowych projektuje się kanalizację deszczową składającą się z dwóch przykanalików kanalizacji deszczowej z rur kanalizacyjnych PCV Ø160mm o sztywności obwodowej SN 8 z rdzeniem litym o wydłużonych kielichach, łączonych na uszczelki gumowe wykonane zgodnie z normą PN-EN:1401:1999. Nie dopuszcza się stosowania rur PVC z rdzeniem spienionym.

Przejście systemu rur spustowych miedzianych w system kanalizacji deszczowej PVC należy wykonać za pomocą wpustów rynnowych z odpływem min. fi110 i wyposażonych w kosze na liście w celu podczyszczenia wód deszczowych.

Podłączenie przykanalików kanalizacji deszczowej zarówno do studzienki drenażowej Ø 1200 i studzienki chłonnej Ø 600 (obie betonowe) należy wykonać poprzez zastosowanie tulei ochronnych kołowych Ø 160 we wcześniej wywierconych otworach. Niedopuszczalne jest włączenie przykanalików do studzienek poprzez wykucie otworów w ściankach studzienek betonowych. Przestrzeń między wywierconym otworem, a tuleją ochronną należy uszczelnić za pomocą żywicy epoksydowej z utwardzaczem. Otwory w ściankach studzienek należy wykonywać min. w odległości 15cm od złączy kręgów betonowych. W przypadku natrafienia na złącze kręgów betonowych dopuszcza się wykonanie kaskady nie większej niż 0,4m na instalacji PVC bezpośrednio przed podłączeniem do studzienek.

Wykonanie wykopów

Przewiduje się wykopy wykonywane ręcznie bez wywózki ziemi. Szczególną uwagę należy zwrócić w miejscach skrzyżowań z istniejącym uzbrojeniem podziemnym. Przewiduje się wykopy ciągłe wąskoprzestrzenne i o ścianach pionowych deskowanych i rozpartych balami. Wszystkie napotkane przewody podziemne na trasie wykonywanego wykopu, krzyżujące się lub biegnące równolegle w wykopem należy zabezpieczyć przed uszkodzeniem, a w razie potrzeby podwiesić w sposób zapewniający ich eksploatację. Wykop należy pogłębiać stopniowo. Ściana czasowo nieodeskowana może wynosić 30 cm. Dno wykopu winno być pozbawione elementów o ostrych krawędziach.

Urobek należy składować z jednej strony wykopu w odległości min. 1,0 m od krawędzi. Wykop należy zabezpieczyć przed zalaniem wodą z opadów atmosferycznych przez wyprofilowanie terenu ze spadkiem umożliwiającym odpływ wód od wykopu. Wykop pozostawiony na noc należy przykryć, ogrodzić i oświetlić światłami ostrzegawczymi.

Podłoże i obsypka kolektorów

Rury w wykopie układać wg zasad określonych w normie *PN-ENV 1046*

„Systemy przewodów rurowych z tworzyw sztucznych. Systemy do przesyłania wody i ścieków na zewnątrz konstrukcji budowli. Praktyczne zalecenia układania przewodów pod ziemią i nad ziemią”.

Na dnie projektowanego wykopu z piasku bez grud i kamieni należy wykonać zagęszczone podłoże o grubości 10 cm o zaprojektowanym spadku.

W podłożu wyprofilować łożysko nośne dla rury przewodowej tak, aby kąt jej podparcia wynosił 90°.

W przypadku nadmiernego wybrania gruntu rodzimego tzw. przekop należy uzupełnić ubitym piaskiem lub żwirem.

Po ułożeniu kanału należy wykonać obsypkę z piasku drobno lub średnioziarnistego wg PN-74/B-2480 z pozostawieniem nie zasypanych połączeń.

Wysokość obsypki - 30 cm ponad wierzch rury. Obsypkę należy zagęszczać warstwami poprzez ściśle ubijanie nogami warstw o grubości 10 cm lub wibratorem płytowym (50 ÷ 100 kg) warstwy o grubości min. 30 cm nad rurą. Wymagane zagęszczenie obsypki 85% zmodyfikowanej próby Proctora, dla przewodów o przykryciu do 4,0m.

Materiał na obsypkę rurociągu winien spełniać analogiczne wymagania, jak materiał użyty do wykonania podsypki.

Niedopuszczalne jest zrzucanie mas ziemi z samochodów, przyczep itp. bezpośrednio na rurę.

Strefa obsypki ma decydujące znaczenie dla wytrzymałości przewodu.

Nie wolno dopuścić do wystąpienia pustych przestrzeni, szczególnie w dolnej części rury.

Po przeprowadzeniu próby szczelności należy uzupełnić obsypkę nad połączeniami.

Przed zasypaniem rurociągu należy wykonać inwentaryzację geodezyjną.

Zagęszczanie gruntu w strefie ułożenia przewodu należy prowadzić zgodnie z wytycznymi podanymi w normie PN-ENV 1046:2006 [D4].

Odbiory robót przewodów kanalizacyjnych przeprowadzić w oparciu o normy:

- PN-92/B-10735 – Kanalizacja. Przewody kanalizacyjne. Wymagania i badania przy odbiorze.

- Warunki budowy w zakresie wykopów, podsypki, montażu, obsypki i zasypki ujętych w instrukcji producenta rur.

- PN-B-107 36/99 – Przewody ziemne. Roboty ziemne. Wymagania i badania przy odbiorze.

4.4 Rozwiązania techniczno-materiałowe

Wszystkie użyte materiały muszą posiadać aktualne dopuszczenia i certyfikaty zezwalające ich wykorzystanie w budownictwie użyteczności publicznej. Ponadto materiały mocujące, wsporniki należy wykonać ze stali nierdzewnej i miedzianej.

Blacha:

Blacha do pokrycia dachowego zostanie w całości wykorzystana z istniejącej części daszku pulpitowego zachowując swoją patynę.

Rynny, kosze i rury spustowe:

Rynna o przekroju prostokątnym z zaokrąglonymi krawędziami i szer.120mm
Z blachy miedzianej gr. 0.7mm.

Kosze zlewowe indywidualne z blachy miedzianej o przekroju stożkowym wg rysunków

Rury spustowe miedziane, zewnętrzne, okrągłe 2xØ80mm

Elementy montażowe:

Wsporniki rynnowe, wsporniki blachy maskującej – płaskownik miedziany o przekroju 20x5 mm, długość wg rysunków.

Śruby ze stali nierdzewnej lub mosiądzowane.

Obejmy rur spustowych i koszy z płaskownika miedzianego 20x5 mm

Wpusty rynnowe:

Wpust rynnowy DN110 z przegubem kulowym, koszem na liście i blokadą antyzapachową oraz pokrywą żeliwną. Możliwość regulacji kąta wypływu z wpustu od 0-90°. Dla rur spustowych od 75 do 120mm. Pokrywa żeliwna stylizowana pod starodawny wygląd.

Rury kanalizacyjne

Kanalizacja deszczowa będzie wykonana z rur kanalizacyjnych kielichowych gładkich jednolitych o sztywności obwodowej SN 8 typu PVC-U o średnicy Ø 160.

Tuleje ochronne (przejścia szczelne)

Systemowe tuleje ochronne dla przejścia rur PVC przez studzienki betonowe.

4.5 Ochrona przeciwpożarowa

- Droga pożarowa

Do obiektu prowadzi istniejąca droga spełniająca wymagania drogi pożarowej.

- Kwalifikacja pożarowa

Ze względu na przeznaczenie obiekt kwalifikuje się do kategorii zagrożenia ludzi – ZL III

- Klasa odporności pożarowej

Klasa odporności pożarowej obiektu określa się jako B

- Budynek jest zabezpieczony przeciwpożarowo i wyposażony w odpowiedni sprzęt gaśniczy

Całość prac należy prowadzić pod nadzorem uprawnionej do tego osoby.

Opracował
arch. Roman Owczarek

4. INFORMACJA DOTYCZĄCA BEZPIECZEŃSTWA I OCHRONY ZDROWIA

4.1. Zakres robót dla całego zamierzenia budowlanego oraz kolejność realizacji poszczególnych prac:

Budowa przykanalików kanalizacji deszczowej oraz wykonanie odwodnienia dachu Przybudówki Wieży Grodzkiej na terenie Zamku Królewskiego w Warszawie, teren opracowania ok. 120m².

4.2. Wykaz istniejących obiektów budowlanych na przedmiotowej działce

Działka zabudowana, nie ogrodzona. Na terenie opracowania znajdują się zabytkowe obiekty: Wieża Grodzka, Zamek Królewski i pałac „Pod Blachą”.

4.3. Przewidywane zagrożenia występujące podczas realizacji robót budowlanych

- ⤴ ryzyko upadku osób i narzędzi z wysokości ponad 4m szczególnie w trakcie wykonywania montażu i demontażu rusztowań, demontażu części dachu, więźby i poszycia dachu oraz przy robotach dekarских,
- ⤴ ryzyko porażenia prądem przy wykonywaniu tymczasowych instalacji, a szczególnie podczas wykonywania doprowadzeń mediów, wjazdów, parkingów w odległości mniejszej niż 3m od linii energetycznej NN (odległość pozioma od skrajnych przewodów) lub itp.,
- ⤴ ryzyko związane z prowadzeniem robót przy temperaturze poniżej -10°C w przypadku konieczności wykonywania robót na zewnątrz w okresie zimowym.
- ⤴ ryzyko zasypania, upadku, uderzenia w trakcie wykonywania robót ziemnych w czasie realizacji wykopów i fundamentów, transportu materiałów budowlanych
- ⤴ zagrożenie doznania urazu elementami ostrymi i wystającymi, ruchomymi i luźnymi
- ⤴ zagrożenie związane ze złym stanem maszyn używanych do prac budowlanych lub transportu
- ⤴ obsługa maszyn przez osoby nie posiadające wymaganych uprawnień lub umiejętności
- ⤴ wibracja maszyn i urządzeń
- ⤴ ryzyko zapylenia, uciążliwego hałasu
- ⤴ Zagrożenie pożarem lub wybuchem

Zagrożenia wpływające na bezpieczeństwo otoczenia terenu budowy:

- ⤴ ryzyko kolizji związane z wjazdem/wyjazdem transportu budowy,
- ⤴ ryzyko wypadku związane z wchodzeniem na teren budowy osób niepowołanych,
- ⤴ ryzyko dla pieszych, poza ogrodzeniem placu budowy, związane z możliwością uderzenia spadającymi przedmiotami z wysokości – w obrębie strefy niebezpiecznej o szerokości 6m,

4.4. Sposób prowadzenia instruktażu

Kierownik budowy jest zobowiązany do sporządzenia planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia, oraz umieścić w widocznym miejscu tablicę informacyjną i ogłoszenie zawierające dane dotyczące bezpieczeństwa pracy i ochrony zdrowia (jeśli planowany zakres robót przekracza 500 osobodni)

O programie robót oraz o niezbędnych środkach bezpieczeństwa, jakie należy stosować w czasie trwania prac, pracodawca powinien poinformować pracowników przebywających lub mogących przebywać na terenie prowadzenia robót albo w jego sąsiedztwie.

Przed przystąpieniem do wykonywania robót należy informować pracowników o etapie prowadzenia robót i obszarze prowadzenia robót wymagających zabezpieczenia w

danym etapie.

Pracownicy zatrudnieni przy robotach budowlanych podlegają obowiązkowemu przeszkoleniu w zakresie BHP oraz badaniom lekarskim, zgodnie z odpowiednimi przepisami

4.5. Środki techniczne i organizacyjne, zapobiegające niebezpieczeństwom wynikającym z wykonywania robót budowlanych

a) Wymagania ogólne – przygotowanie terenu budowy

Teren prowadzenia robót powinien być wydzielony ogrodzeniem pełnej wysokości 1.5m i wyraźnie oznakowany. W miejscach niebezpiecznych należy umieścić znaki informujące o rodzaju zagrożeni. Na terenie powinien być urządzony punkt pierwszej pomocy obsługiwany przez wyszkolonych w tym zakresie pracowników.

Na terenie budowy, w łatwo dostępnym miejscu, musi być ustawiony zestaw sprzętu p-poż. Musi być również wskazany hydrant uliczny, z którego budowa będzie mogła skorzystać na wypadek pożaru.

W widocznym miejscu na terenie budowy musi być wywieszony wykaz adresów i telefonów jednostek ratowniczych i osób, które należy zawiadomić w przypadku wystąpienia zagrożenia, tj. Straż Pożarna, Pogotowie Ratunkowe, Pogotowie Gazowe, Wod-Kan, Inspektorat Nadzoru Budowlanego, Inspektorat Pracy, Kierownictwo Budowy. Należy zapewnić środki ochrony indywidualnej dla pracowników dostosowane do rodzaju zagrożenia. Roboty należy prowadzić zgodnie z obowiązującymi przepisami.

b) Prace na wysokościach

Na powierzchniach wyniesionych ponad 1,0m nad terenem, na których mogą przebywać pracownicy, lub służących jako przejścia powinny być zainstalowane balustrady, składające się z poręczy ochronnych umieszczonych na wysokości co najmniej 1,1m i krawężników o wysokości co najmniej 0,15m.

Przy wykonywaniu prac na wysokościach należy zapewnić bezpieczeństwo osób przebywających w pobliżu poprzez:

- w wypadku braku możliwości zamknięcia ruchu w miejscu prowadzenia robót nadciągami komunikacyjnymi wykonać zadanie ochronne na wysokości min. 2,4m od nawierzchni o szerokości co najmniej 1,0m większej niż szerokość przejścia lub przejazdu. Umieścić w widocznych miejscach tablice informujące o prowadzonych robotach i występującym zagrożeniu.

Budowa obiektu nie stanowi zagrożenia dla istniejącego najbliższego środowiska, wód powierzchniowych oraz gleby.

4.6. Przepisy związane z opracowaniem

- ▲ Rozporządzenie MPiPS z dn. 26.09.1997 r. W sprawie ogólnych przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy (Dz. U. nr 129, poz. 844).
- ▲ Rozporządzenie MPiPS z dn. 11.06.2002 r. Zmieniające rozporządzenie w sprawie ogólnych przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy (Dz. U. nr 91, poz. 811).
- ▲ Rozporządzenie Min. Infrastruktury z dn. 06.02.2003 r. W sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy podczas wykonywania robót budowlanych (Dz. U. z 2003 r. nr 47, poz. 401)
- ▲ Ustawa o odpadach Dz. U. nr 100 z dn. 18.09.2001 r.

Opracował: arch. Roman Owczarek

